

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

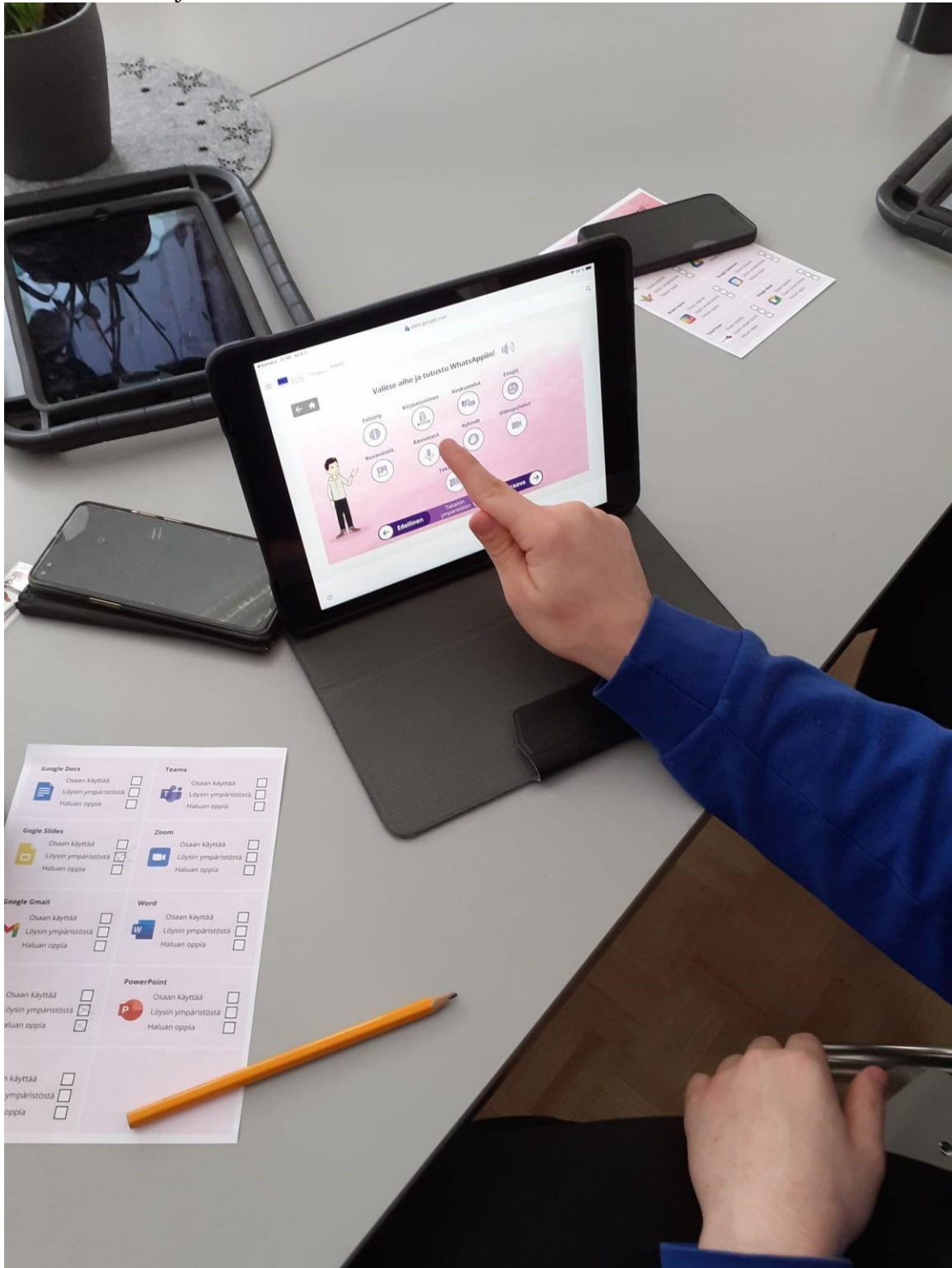
To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Jaronen, M. (2023) YDIN – Yhdessä Digimmin -hankkeessa kehitetään henkilökohtaisten avustajien ja avun käyttäjien digitaitoja. TAMK-blogi, 14.3.2023.

URL: <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/hanketoiminta/ydin-yhdessa-digimmin-hankkeessa-kehitetaan-henkilokohtaisten-avustajien-ja-avun-kayttajien-digitaitoja/>

YDIN – Yhdessä Digimmin -hankkeessa kehitetään henkilökohtaisten avustajien ja avun käyttäjien digitaitoja

14.3.2023 — Arja Hautala

TAMK toteuttaa yhdessä Kiipulasäätiön kanssa hanketta, jonka keskeisenä tavoitteena on vammaisten henkilöiden ja heidän parissaan toimivien ammattilaisten, erityisesti henkilökohtaisten avustajien digitaalisen osaamisen parantaminen. Tutkimusten mukaan digitaaliset taidot ovat tärkeä osa arkea. Jotta digitaaliset alustat olisivat kaikille saavutettavia, on niiden suunnitteluun otettava mukaan myös käyttäjäryhmiä. YDIN – Yhdessä Digimmin -hanke toteutetaan käyttäjäryhmiä huomioiden ja kuunnellen.

WHO:n vuonna 2011 julkaistun raportin mukaan noin 15 %:lla maailman väestöstä arvioidaan olevan jonkin asteinen vamma tai toimintakyvyn rajoitus. [5]. Digitaaliset taidot ovat tärkeä osa arkea. Aikaisemmissa tutkimuksissa vammaisten henkilöiden avustajat ovat nostaneet esiin sekä heidän että vammaisten henkilöiden digitaalisten taitojen puutteita. Avustajille suunnattua Internetin käyttöön ja turvallisuuteen liittyvää koulutusta pidetäänkin tärkeänä. [1,2.]

YDIN – Yhdessä Digimmin -hankkeen tavoitteena on vammaisten henkilöiden ja heidän tukena työskentelevien henkilökohtaisten avustajien digitaalisten taitojen kehittäminen. Vammaisten henkilöiden digitaalisten taitojen vahvistuminen mahdollistaa yhteiskuntaan osallistumisen, opiskelun ja työskentelyn. Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan digitaalisten taitojen kehittämiseen tarkoitettu oppimisympäristö Thinglink-ympäristöön. Lisäksi hankkeessa toteutetaan verkkokirjasto, josta löytyvät sekä kirjalliset ohjeet että video-oppimateriaali digitaalisten taitojen kehittämiseksi. Oppimisympäristöjen ja materiaalien laadinnassa huomioidaan sekä kognitiivinen että tekninen saavutettavuus.

Digitaidot lisäävät osallisuutta ja hyvinvointia

Internetin käyttö on osa jokaisen arkea ja sen käyttöön liittyvät esteet voivat johtaa digitaalisen kuilun syntymiseen [5]. Digitaalista kuilua voidaan ehkäistä kouluttamalla käyttäjiä, mahdollistamalla käyttöliittymän käyttö esimerkiksi erilaisilla apuvälineillä ja saavutettavilla palveluilla. Internetiä voidaan käyttää erilaisilla käyttöliittymillä: puhelimella, tabletilla tai tietokoneella.

Monet digitaaliset palvelut skaalautuvat käyttöliittymän mukaan, mutta eivät kaikki. Tavoiteltaessa mahdollisimman laajaa käyttäjäkuntaa erilaisten käyttöliittymien toiminta on otettava huomioon. Lisäksi käyttöliittymää voidaan käyttää erilaisilla apuvälineillä: erityisellä hiirellä tai näppäimistöllä sekä katse- tai puheohjauksella. Yksilöllisten ja tarkoituksenmukaisten apuvälineiden avulla vammaiset henkilöt voivat käyttää tietokonetta yhtä tehokkaasti kuin vammattomat henkilöt [4]. Digitaalisia ympäristöjä tai sovelluksia suunniteltaessa onkin tärkeää ottaa kohderyhmää mukaan suunnitteluun, jotta suunnittelun tueksi saadaan autenttisia kokemuksia.

YDIN – Yhdessä Digimmin -hankkeessa vammaiset henkilöt ja henkilökohtaiset avustajat osallistuivat oppimisympäristön kehittämiseen alusta lähtien. Internetin käyttöön liittyy paljon hyötyjä, kuten opiskelu, sosiaaliset kontaktit sekä terveyteen ja asioiden hoitoon liittyvät mahdollisuudet [3].

Saavutettavuus lähtökohtana

Verkko-oppimisympäristöä suunniteltaessa saavutettavuus on keskeinen suunnittelun lähtökohta. Vammaiset henkilöt eivät ole yksittäinen ryhmä, mikä on huomioitava digitaalisia

ympäristöjä suunniteltaessa. Tavoitteena saavutettavan materiaalin tuotannossa on, että mahdollisimman moni ihminen pystyisi käyttämään sitä. Näkövammaisen henkilö tarvitsee eri tavalla saavutettavaa materiaalia kuin esimerkiksi kuulovammaisen henkilö. Palveluissa on lisäksi huomioitava helppokäyttöisyys, löydettävyys ja tietoturvaan liittyvät seikat. Helppokäyttöinen liittymä on myös kognitiivisesti saavutettava. Kognitiivinen saavutettavuus on tiivistetysti yksinkertaisuutta sekä navigoinnin, tekstin ja linkkien selkeyttä.

YDIN – Yhdessä Digimmin -hanke on REACT-EU-rahoitusvälineen rahoittama. REACT-EU on Euroopan unionin rahoitusväline, jonka tarkoituksena on tukea COVID-19-pandemian aiheuttamien vahinkojen korjaamista alueilla, joiden talous ja työllisyys ovat kärsineet pandemiasta erityisen paljon.

Lähteet:

[1] Chiner, E., Gómez-Puerta, M., & Cardona-Moltó, M. C. (2017). Internet use, risks and online behaviour: The view of internet users with intellectual disabilities and their caregivers. *British Journal of Learning Disabilities*, 45(3), 190-197. <https://doi.org/10.1111/bld.12192>

[2] Gómez-Puerta, M., & Chiner, E. (2022). Internet use and online behaviour of adults with intellectual disability: Support workers' perceptions, training and online risk mediation. *Disability & Society*, 37(7), 1107–1128. DOI:10.1080/09687599.2021.1874300

[3] Tsatsou, P. (2020) Digital inclusion of people with disabilities: a qualitative study of intra-disability diversity in the digital realm, *Behaviour & Information Technology*, 39:9, 995-1010, DOI: [10.1080/0144929X.2019.1636136](https://doi.org/10.1080/0144929X.2019.1636136)

[4] Šumak, B., Špindler, M., Debeljak, M., Heričko, M., & Pušnik, M. (2019). An empirical evaluation of a hands-free computer interaction for users with motor disabilities. *Journal of biomedical informatics*, 96, 103249. DOI: 10.1016/j.jbi.2019.103249

[5] WHO (2011). World Report on Disability. Saatavana: <https://www.who.int/teams/noncommunicable-diseases/sensory-functions-disability-and-rehabilitation/world-report-on-disability>

Lisätietoja:

Hankesivusto: <https://projects.tuni.fi/yhdessadigimmin/>

Hankkeen yhteyshenkilö: Sanna Kesikuru, projektipäällikkö, sanna.keskikuru@tuni.fi

<https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/>

<https://www.selkeastimeille.fi>

Kirjoittaja: lehtori Marja Jaronen, TtL, KM, röntgenhoitajan tutkinto-ohjelma, TAMK
Kuva: YDIN – Yhdessä Digimmin -hanke